

آغاز حرکت اجرایی مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی در ایران – مدیریت سواحل جزیره کیش

علی پاک (دانشیار، دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه صنعتی شریف)

pak@sharif.edu

عقیل حاج‌مومنی (کارشناس ارشد، مدیر پروژه کیش، مهندسین مشاور سازه‌پردازی ایران)

hajmomeni@sazehpardazi.com

فرهاد مجد (کارشناس ارشد، مدیر بخش مهندسی سواحل و بنادر، مهندسین مشاور سازه‌پردازی ایران)

majd@sazehpardazi.com

چکیده:

حرکت جهانی مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی (Integrated Coastal Zone Management) با هدف رفع مشکلات سواحل و زمینه سازی جهت برقراری توسعه پایدار در این مناطق حساس و با ارزش، پس از برگزاری "اجلاس زمین" از سوی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۲ آغاز گشت. سابقه طرح این موضوع در ایران به سال ۱۳۷۹ بر می‌گردد که طی آن سازمان بنادر و کشتیرانی با همکاری ۱۸ ارگان دریایی کشور و با استفاده از توان مشاوران داخلی و خارجی به تهیه طرح مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی در کشور (ICZM) همت گماشت. مرحله اول این طرح در سال ۱۳۸۴ به اتمام رسید و طی آن مناطق ساحلی در شمال و جنوب کشور شناسایی و طرحهای راهبردی و اجرایی لازم جهت برقراری نظام مدیریت یکپارچه در سواحل شمال و جنوب کشور تعیین گردید. مرحله دوم این مطالعات که از سال ۱۳۸۵ شروع شد اکنون مراحل پایانی خود را طی می‌نماید و انتظار می‌رود که طرحهای تهیه شده در طول این مطالعات بتواند در کاهش مشکلات مناطق ساحلی کشور مؤثر بوده و زمینه برقراری توسعه پایدار در سواحل شمالی و جنوبی کشور را فراهم سازد.

« طرح جامع مدیریت سواحل و محیط زیست جزیره کیش » نخستین طرحی در کشور است که به ساماندهی مناطق ساحلی از دیدگاه ICZM می‌پردازد. جزایر کوچک با توجه به شرایط ویژه خود حائز جایگاه مهمی در بحث مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی هستند. آسیب‌پذیری جزایر کوچک در مقابل امواج و طوفانهای دریایی، حساسیت اکوسیستم‌ها و ملاحظات خاص زیست محیطی جزایر، در کنار مشکلات اقتصادی و ناهماهنگی‌های اداری که در اغلب مناطق ساحلی وجود دارد موجب شده است که وضعیت جزایر کوچک در کنفرانس توسعه سازمان ملل بنام SIDS (Small Islands Developing States) مورد بررسی خاص قرار گیرد. در طرح جامع مدیریت سواحل و محیط زیست جزیره کیش پس از شناسایی مشکلات، بررسی‌های لازم در موضوعات مطالعاتی مختلف انجام شد و نتایج مطالعات در قالب چهار طرح اجرایی: طرح مدیریت نوار ساحلی (SMP)، طرح مدیریت زیست محیطی (EMP)، طرح پایش و ارزیابی (MEP) و طرح کاربری مطلوب اراضی (LUP) ارائه گردیده است.

در مقاله حاضر پس از بررسی اصول و اهداف ICZM در مناطق ساحلی بطور اعم و در جزایر بطور اخص، روند انجام مطالعات ICZM و متدولوژی کار برای جزیره کیش تشریح خواهد شد. در قسمت بعد پس از ذکر ویژگی‌های جزیره کیش، چگونگی تهیه چهار طرح استراتژیک مدیریت نوار ساحلی، مدیریت زیست محیطی، مدیریت پایش و ارزیابی، و کاربری مطلوب اراضی که برای برقراری مدیریت یکپارچه در سواحل جزیره در نظر گرفته شده اند توضیح داده میشود. در پایان نتایج حاصله از تهیه نخستین طرح اجرایی ICZM کشور تشریح میگردد.

کلید واژه‌ها: مدیریت یکپارچه، منطقه ساحلی، جزیره کیش، مدیریت زیست محیطی